

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสร้างงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนนั้นเป็นสิ่งจำเป็นในการบริหารการศึกษาในยุคปัจจุบัน เพราะโรงเรียนจะต้องอาศัยทรัพยากรจากชุมชนมาช่วยในการพัฒนาโรงเรียนในหลาย ๆ ด้าน จะเห็นได้จากแนวการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่กำลังใช้อยู่ในปัจจุบันได้มุ่งเน้นให้ใช้แหล่งวิทยาการของท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นบุคคล บริษัท ห้างร้าน สถานประกอบการ และสถานประกอบการอาชีพอิสระของชุมชนมาช่วยในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ถ้าโรงเรียนและชุมชนขาดความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีต่อกันแล้ว ประสิทธิภาพต่าง ๆ ที่โรงเรียนมุ่งหวังจะให้เกิดความสำเร็จกับการพัฒนาสถานศึกษาคงเป็นไปได้ยากลำบาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในหมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น โดยส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน จัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการศึกษา อบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของชุมชน (รุ่ง แก้วแดง. 2542 : 61)

การพัฒนาการศึกษาจำเป็นต้องมีการร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นการร่วมมือกันในลักษณะของการวางแผน การดำเนินการ การติดตามและการประเมินผลงาน เพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นแต่ละขั้นตอนต้องมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน และส่งผลกระทบต่อกันและกัน ดังนั้นการจัดการศึกษาต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกคนในชุมชน (อำนาจพรทรัพย์คง.2542 : 1) สอดคล้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่ต้องการให้ท้องถิ่นหรือชุมชนมีบทบาทในการกำหนดนโยบายและกำกับดูแลการศึกษาในท้องถิ่นของตนเอง (ประจักษ์ วัฒนศิริ. 2543: 1) นอกจากนี้การพัฒนาชุมชนในทุกขั้นตอนจะต้องมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชนอยู่ตลอดเวลา ฉะนั้นกระบวนการพัฒนาชุมชนจึงจำเป็นต้องนำเทคนิคทางด้านการบริหารงานและการประสานงานมาใช้อีกทางหนึ่งด้วย (สนธยา พลศรี. 2545: 127) การที่โรงเรียนกับชุมชนจะมีความสัมพันธ์และประสานงานกันได้ดีเพียงใด ย่อมต้องอาศัยปัจจัย

และองค์ประกอบหลาย ๆ ด้าน ในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งปัจจัยที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่สำคัญที่สุด ก็คือบุคลากรทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูและบุคลากรในโรงเรียน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ตลอดจนประชาชนในชุมชนนั้น ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2546: 220)

นโยบายทางการศึกษาของเทศบาลนครนครสวรรค์ที่เน้นย้ำเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ให้โรงเรียนในสังกัดดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เชิญผู้ที่มีความรู้ความสามารถในชุมชนเข้ามาถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน โดยเฉพาะทางด้านวิชาชีพ สร้างความสัมพันธ์ต่าง ๆ กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 40 ที่ระบุว่าให้สถานศึกษาร่วมกับชุมชนองค์กรต่าง ๆ มีหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของสถานศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 : 31) ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กล่าวว่า โรงเรียนกับชุมชนจะต้องเกี่ยวข้องและร่วมมือกัน จำเป็นจะต้องให้ทั้งสองฝ่ายรู้จักและเข้าใจปัญหาของโรงเรียน โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และกำหนดทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2546: 205)

จากรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเทศบาลวัดวรนาถบรรพต สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ เมื่อวันที่ 28- 30 กรกฎาคม 2546 โดยคณะผู้ประเมินภายนอกจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ซึ่งก็ตรงกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 6 มาตรา 47,48,49,50 และ 51 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 : 35) ได้ชี้ถึงจุดที่ต้องพัฒนาและข้อเสนอแนะในมาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา ซึ่งได้สรุปไว้ดังนี้ โรงเรียนควรสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ปกครองและชุมชนได้มีบทบาทในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนให้มากขึ้น (โรงเรียนเทศบาลวัดวรนาถบรรพต. 2546: 47-57)

ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นครูปฏิบัติการสอนในโรงเรียนเทศบาลวัดวรนาถบรรพต สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ มีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ เพื่อสร้างเป็นรูปแบบที่จะนำไปปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาลวัดวรนาถบรรพต เพื่อการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาลวัดวรนาถบรรพต สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาลวัดวรนาถบรรพต สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัญหาและสร้างรูปแบบการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาลวัดวรนาถบรรพต สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาปัญหาการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ ของโรงเรียนเทศบาลวัดวรนาถบรรพต สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การให้บริการแก่ชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น และเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาลวัดวรนาถบรรพต

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ช่วงที่ 1

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ครู จำนวน 58 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 921 คน (ทำเนียบผู้ปกครอง ประจำปีการศึกษา 2547) รวมทั้งสิ้น 997 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้มาโดยใช้ตารางประมาณค่าของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 608-609. อ้างถึงใน รวีวรรณ ชินตระกูล. 2542 : 111) และใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้จำนวน 318 คน

ช่วงที่ 2

ประชากร หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญ 7 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา นักบริหาร
การศึกษา นักพัฒนาชุมชน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ช่วงที่ 1

ปัญหาที่ศึกษา ได้แก่ ปัญหาการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาล
วัดวรรณถาวรพต สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2548

ช่วงที่ 2

สร้างรูปแบบ ได้แก่ ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียน
เทศบาลวัดวรรณถาวรพต สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2548

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบ หมายถึง กิจกรรมการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ตามแนวการประกัน
คุณภาพการศึกษาทั้ง 5 ด้าน

การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการในการบริหารและจัดการกับงานและบุคลากร
ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่องาน

งานชุมชนสัมพันธ์ หมายถึง การปฏิบัติงานหรือการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่าง
โรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้มีความเกี่ยวข้องกันในลักษณะที่ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
ให้ความร่วมมือช่วยเหลือประสานงานกัน เพื่อกระทำกิจกรรมให้เกิดผลสำเร็จตามความต้องการ
ของโรงเรียนกับชุมชน

มาตรฐานการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ ที่พึงประสงค์
และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง

การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐาน
การศึกษา ภายในสถานศึกษาโดยบุคลากรของสถานศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่
กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

การประเมินคุณภาพภายนอก หมายถึง การติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐาน
การศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ
การศึกษา

โรงเรียนเทศบาล หมายถึง โรงเรียนเทศบาลวัดวนาถบรรพต สังกัดสำนักงานการศึกษา
เทศบาลนครนครสวรรค์

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้ทราบปัญหาการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาลวัดวนาถ
บรรพต สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครนครสวรรค์
2. ได้รูปแบบการบริหารจัดการงานชุมชนสัมพันธ์ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหาร
จัดการงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเทศบาลวัดวนาถบรรพต สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาล
นครนครสวรรค์